Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 134. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЛИПНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 20, 1982 No. 134. VOL. LXXXIX.

УНС посилює діяльність у Північній Дакоті

Джерзі Сити, Н.Дж. — Керівник братської діяльности УНСоюзу Марта Кордуба відвідала минулого місяця українські громади у Північній Дакоті перед поїздкою до Міннеаполісу, Мінн.

Завданням поїздки було поширити відомості про УНСоюз поміж громадами в трьох місцевостях: Белфілді, Дикінсоні і Вилтоні.

Представниця УНСоюзу зауважила, що українці в місцевостях Північної Дакоти недостатньо ознайомлені з УНСоюзом, тому вона інформувала громадян про УНСоюз показом прозірок, роздаванням брошур та інших союзових видань.

Агнес Паланюк, відома українська діячна в Північній Дакоті й голова місцевого Українського Культурного Інституту, зорганізувала зустрічі, під час яких М.Кордуба пояснила різні аспекти братської діяльности, як наприклад, молодечі літні табори; курси, що відбуваються на Союзівці; стипендії; бенефіти для сеньйорів, як також україномовні й англомовні видання УНС про Україну.

Молодь всюди особливо виявляла захоплення Союзівкою; група підлітків і юнацтва запланувала поїздку на Союзівку, щоб брати участь у курсах українознавства, в літніх таборах, у практичних курсах-семінарах, спонзорованих УНСоюзом на Союзівці тощо.

Репрезентанти української громади у цьому північному стейті ЗСА погодилися бути в контакті з Головною Канцелярією УНСоюзу, щоб розглянути можливість розбудувати місцевий Відділ УНСоюзу. При нагоді громадяни Пічнічної Дакоти теж поділились успіхами українців у цьому стейті, зокрема піонерів.

Більшість українців народжені вже в Америці, а часом це друге, третє, а навіть четверте покоління. Їхні батьки й діди поселилися у Північній Дакоті, користаючи з акту 1860-их років про наділ дешевої землі під оселі поселенців (160 акрів за 10 дол., якщо поселенці обробляли самі ту землю протягом п'яти років).

Серед осягів українців, особливо Українського Культурного Інституту, є зроблений ними фільм про українських піонерів в стейті та прозірки, які вони висвітлила на одній зустрічі.

М. Кордуба зауважила, що громада в Північній Дакоті відрізняється від інших українських громад тим, що це землевласницька і землеробна група, в центрі їх зацікавлень лежить земля. Вони — ці українці — постійні тут мешканці, і ця постійність впливає на багато їх рішень чи прагнень. Прив'язання до землі в них і їхніх нащадків таке сильне, що вони готові терпіти навіть певні економічні трудноці, щоб залишитися на землі, що стала їм рідною. Більшість з них заможні люди, і праця на землі дає їм добрі прибутки.

М. Кордуба відвідала три українські католицькі церкви (православні церкви тут також були, але тепер ці парафії нечинні). Отець Тома Глин, душпастир околиць Белфілду й Дикінсону, хоч сам ірляндського походження, виявив велике зацікавлення УНСоюзом та заохочував своїх парафіян передплачувати українські газети, висилати дітей і молодь на Союзівку, щоб скріпити їхнє знання української історії і культури.

Представниця УНСоюзу відмітила з задоволенням, що українці у Пічнічній Дакоті у великій мірі дотримуються української мови, обряду, звичаїв, а найголовніше — вони зберегли почуття української ідентичности.

ПАПА ПРИЙНЯВ НА АВДІЄНЦІЇ ПРОФ. В.ЯНЕВА

Папа Іван Павло II передає вервичку д-рові В. Яневі

Рим, Італія (Д-р Б. Кузь). — Як повідомив Ватиканький офіціоз „Ль'Оссерваторе Романо", Папа Іван Павло II прийняв у четвер, 1-го липня ц.р., на приватній авдієнції проф. д-ра Володимира Янева, ректора Українського Вільного Університету із Мюнхену. Подібна інформація з'явилася також у циклостильному інформативному бюлетені для преси й була передана у різних мовах у ватиканських радіомовленнях. Авдієнція тривала пів години.

Проф. В. Янів передав Папі 14 різних книжок, що їх видали Український Вільний Університет, Український Християнський Рух та Наукове Товариство ім. Шевченка в останніх роках і які стосувалися проблем релігії й церкви в Україні, і представив на тому тлі ролю мирян в житті Церкви й народу в сучасну пору, а зокрема пляни українських наукових установ про надходяче 1000-ліття хрищення Руси-України.

Папа виявив зацікавлення піднесеними питаннями та запевнив у своїх найкращих інтенціях та постійних молитвах за український нарід, передаючи на закінчення із благословенням вервичку.

Користаючи із свого перебування у Римі, проф. В. Янів склав низку візит і був прийнятий на авдієнції у архиєпископа-коадьютора Мирослава та в секретаря для підготови наступного Синоду Владики Андрія.

„МИКОЛУ ПЛАХОТНЮКА ЗААРЕШТУВАЛИ НІ ЗА ЩО"

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — На Захід дістався новий самвидавний документ з України про арешт українського лікаря, довгорічного в'язня совєтських психіятричних інституцій д-ра Миколи Плахотнюка, який був засуджений у лютому 1982 року на чотири роки ув'язнення за зфабрикованим кримінальним звинуваченням.

Документ цей має кільканадцять сторінок ручного письма. Нижче подаємо кілька уривків з цього документу в перекладі на українську мову:

„Трагічна доля людини, яку держбезпека, арештувавши в 1972 році і не знайшовши, в чому звинуватити, протримала майже десять років у психушках. І ось тепер, коли він вийшов на волю, його за шість місяців знову арештують. Справу інсценізують. І знову у слідства нема доказів не лише вини М.Г.Плахотнюка, але навіть свою інсценізацію органи слідства , — а точніше держбезпека, — не можуть представити більш-менш переконливо. І знову М.Г. Плахотнюка, людину психічно здорову, запихають у психушку. Цим разом — ні за що, тому, що тепер, навіть з точки погляду влади, за М.Г. Плахотнюком нема найменшої провини. Арешт ані за слово, ані за щось написане, а прямо по-сталінськи — ні за що. В цьому і є особливість цієї справи.

5-го березня 1981 року зі Смілянської обласної психіятричної лікарні був звільнений Микола Григорович Плахотнюкк після дев'яти з половиною років, які він провів у психлікарнях спеціяльного і загального типу. Після звільнення він пробував влаштуватися на працю у Києві або в селищі Димер, де працював і жив до арешту, але всі спроби кінчилася невдачею; йому говорили, що працю і прописку у Києві дістати не вдасться, хоч формально перебування в психіятричній лікарні не потягає за собою жодних обмежень у виборі місця замешкання.

8-го квітня його побили недалеко від хати його брата; були зломані ребра (...). Майже місяць М.Г.Плахотнюк перебув у хірургічному відділі Київської лікарні. Коли виписували, попередили його, що наслідки побоїв можуть проявлятися будьколи сильними болями, неможливістю вільно пересуватися і ревматичними ускладненнями. Виписавшись у травні, він знову шукає праці, звертається в інші області України і РСФСР, організовуючи поїздки, в надії знайти працю. У

(Закінчення на стор. 4)

ІЗРАЇЛЬ ВЖИВАВ ЛАНЦЮГОВІ БОМБИ

Вашінгтон. — Ізраїль, в офіційній ноті до Уряду ЗСА 16-го липня ц.р., визнав факт вживання його військовими частинами в інвазії на Ливан так звані „ланцюгові" бомби, заявляючи, проте, що вони не порушили цим ізраїльсько-американський договір щодо вживання цієї зброї.

Державний департамент заявив, що він ще далі розглядає заяву ізраїльського уряду, та що остаточного рішення у справі раніше заплянованого висилання до Ізраїля ланцюгової зброї він ще не зробив.

Ланцюгову зброю вживає звичайно або повітряна фльота, або її вистрілюється артилерією. В обох випадках ця зброя складається із каністрів вибухових куль, які розпорошуються на широкий простір, коли каністри вибухають. Проте ізраїльтяни не уточнили, чи цю зброю вживала артилерія, чи літаки.

Президент Роналд Реґен, який повернувся в понеділок, 19-го липня з Кемп Дейвиду до Білого Дому, відмовився коментувати ізраїльську ноту, заявивши, що відповідь Ізраїля на вимогу американського Уряду дати інформації, що торкаються вживання зброї, щойно надійшли і розглядаються Державним департаментом. Президент сказав, що Уряд розглядає всі аспекти своєї політики на Близькому Сході, включно з висилкою зброї в ті терени.

НИЩІВНА ВІЙНА В ІРАКУ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Вашінгтон. — Кільканадцяти місячна війна, що ведеться поміж Іраном і Іраком, то затихаючи, то знову розвогнюючись, цей раз ведеться зновну інтенсивно п'ять днів у південному Іраку з ініціятиви Ірану, який скерував свій удар через кордон Ірау і в напрямі на Базру.

З іракських військових кіл повідомляють, що вже п'ять днів йдуть тяжкі бої з іранськими військовими частинами, які перейшли іракський кордон і вдарили на Базру. Тепер, згідно з іракськими повідомленнями іранців начебто викинуто з Іраку до Ірану. Так само і Іран, подає про свої перемоги. А що закордонним військовим репортерам доступ до району воєнних дій є заборонений, то у світі не зовсім ясно, як саме йдуть воєнні дії з години на годину чи з дня на день.

Як виявляється цей раз Ірак був більш приготований зустріти іранські війська, які кілька днів тому відновили свої акції проти Іраку. Сам Ірак у цій фазі війни був за тим, щоб припинити війну взагалі, коли кілька разів пропонував замиритися Іранові, особливо в цих останніх тижнях, коли Ізраїль перевів інвазію на Ливан.

Ірак, звертаючись до Ірану з пропозицією замирення поміж обома країнами, наводив як головну причину пекучу потребу допомогти палестинцям проти Ізраїля. Як відомо, керівник Ірану аятолла Хомейні відкинув цю мирову пропозицію Іраку, розпочав ці воєнні дії.

Як інформовано раніше, переважаюче летунство Іраку збомбило кілька нафтових інсталяцій в Ірані, що може причинитись до нової нафтової кризи, зокрема в Европі.

В Америці

АМЕРИКА ДІСТАЛА НОВОГО ДЕРЖАВНОГО секретаря, 60-го за чергою Джорджа П. Шулца, якого одноголосно й незвичайно швидко, затвердив Сенат (голосів „за" було 97, а три сенатори були відсутні) — всього 24 години після того, як сенатська Комісія для міжнародних зв'язків затвердила вибір його президентом Реґеном на опорожнене Александром Гейгом місце в Адміністрації. Знавці американської зовнішньої політики уважають, що в Уряді Реґена тепер будуть помітні зміни щодо питань Близького Сходу, бо від Шулца очікують не односторонньої політики на Близькому Сході з виразним фаворизуванням Ізраїля, як це було за попереднього державного секретаря, а об'єктивного і справедливого відношення теж до арабського світу, що його глибоким знавцем є власне Шулц, який довгі роки співпрацював економічно з цілим Близьким Сходом.

ДОБРУ НОВИНУ ДЛЯ СТАРИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ страждають сенільністю, подав відомий медичний журнал Американської медичної асоціяції в опублікованій дослідницькій студії над старими д-ра Томаса Д.Л Сейбина з Бостонського університету. Цей вчений і ще один лікар відкрили, що 25 відсотків усіх пацієнтів, що страждають т.зв. деменцією (слабоумство, що виникає в людини як результат деякого ураження головного мозку при артеросклерозі, епілепсії тощо), можна знову зробити зовсім здоровими. Другий автор цієї праці д-р Вернон Г. Марк з Гарвардської медичної школи сказав, що хоч вивчення цієї проблеми сенільности вони вели в семи шпиталях для хронічно хворих старих у Бостоні, то ці висліди можна зовсім певно поширити на всю країну.

ПРОПОЗИЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА, ЩОБ НАД ДОМАМИ старших, де перебувають хворі старі американці, які дістають Медікейд і Медікер, мали нагляд не федеральні аґенції, а приватні спеціяльні неприбуткові надзірні ради, викликала критику і з боку демократів і республіканців. Ці стейтові і крайові законодавці уважають, що таке „відфедералізовування" нагляду над домами для старших перетвориться на цілковиту сваволю тих власників цих домів, що бажатимуть безконтрольно використовувати беззахисних старих людей. А відомо з численних урядових інвестиґацій цих інституцій, що власники часто-густо дбають лише про власний прибуток, а не про добробут мешканців, часто інвалідів, цих домів. Натомість прихильники пропозиції Президента вказують на те, що такі добровільні надзірні групи по стейтах і взагалі на льокальних рівнях зможуть пильнувати справу домів для старих краще, від федеральних чинників.

МІСЬКА ПОЛІЦІЯ Б НЮ ЙОРКУ, ЩО ПАТРУЛЮЄ підземки, має всього дванадцять сторожевих поліційних собак, але вони так добре виконують свою працю — відбирання охоти у вуличних напасників, що бешкетують по підземках, грабуючи й напастуючи подорожніх, що поліційні власті цього мегалополісу бажають підвищити число цих псів вже в найближчому часі до півсотні, а в майбутньому і до сотні псів. Такий сторожевий пес, що вміє напасти на наказ свого шефа-поліціянта, що веде його на прив'язі, є незвичайно добрим засобом проти кримінальників, — виказала поліційна статистика. Ця програма вже існує 19 місяців і за цей час було тільки кілька незначних випадків, що поліційний пес вкусив не злочинця. Це сталося тільки тоді, коли хтось поблизу поліціянта з псом робив загрозливі рухи проти цього поліціянта, або наступив псові на хвіст.

В НЮ ЙОРКУ МАЛИ СТРАЙКУВАТИ 40 неприбуткових різних шпиталів, тобто 46,000 юнійних працівників, уже з четверга 15-го липня, але тимчасовим договором поміж юнією і працедавцями вдалося в останню хвилину відхилити страйк, від якого страждали б хворі пацієнти. Обидві сторони погодилися на 15-відсоткову підвишку платень на протязі двох років та на деякі інші полегші. Все це мають ще затвердити з одного боку юнії, а Медікер та Медікейд з іншого, бо це звідси приходять фонди для шпиталів за догляд над пацієнтами.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ РЕЙМОНД ДОНОВАН, якого недавно оправдали від закидів корупції, буде очолювати параду Пулаского, велику американсько-польську імпрезу, якою 3-го листопада вшановує місто Ню Йорк і країна пам'ять американського героя поляка генерала Пулаского, Нюйорський Меморіяльний Комітет ген. Пулаского, на чолі з Едді Островским, президентом Юнії нюйоркських санітарних робітників, звернувся цього тижня з запрошенням до Донована, на що той радо погодився, кажучи, що він тепер буде секретарем праці „ще шість з половиною років." Він має на увазі час — до кінця першої каденції президента Роналда Реґена, а потім з переобраним Реґеном ще раз на чотири роки. Допоміжні фонди для фармерів з Уряду вже давно нервують законодавців і загально платників податків, які хотіли б, щоб Уряд зменшив дотації фармерам, або й зовсім стримав ці субсидії.

У світі

ПРЕЗИДЕНТ АРҐЕНТИНИ РЕЙНАЛЬДО Біньйоне наказав перевірити цілу справу закиду проти арґентинського старшинського складу, який перебував на Фальклyндських островах під час війни з Великою Британією і встановити, чи дійсно ці старшини, згідно з твердженням багатьох вояків, нарушили приписи встановлені раніше, як тільки військова хунта перехопила владу в тій країні. Деякі вояки публічно обвинувачували своїх старшин, що вони не тільки занедбали харчову й санітарну справу і нагляд над підлеглими їм вояками, але навіть втікали з поля бою, щоб тільки залишитись при життю. У справу перевірки входитимуть також інші ділянки, зокрема дія арґентинської фльоти під час зударів з британськими кораблями.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПОВЕРНУЛА АРҐЕНТИНІ головнокомандуючого арґентинською армією на Фальклyндських островах ген., Маріо Бенджаміна Менендеза, і 592-ох інших старшин, які ще знаходилися в британському полоні, закінчуючи тим самим полагодження справи полонених і, як заявляють речники британського уряду, також справу ворожнечі між обидвома країнами. Ген. Менендез був рівночасно, також ґубернатором Фальклyндських островів і тому з його поверненням до Арґентини, закінчилась коротка окупація островів. Полонені були перевезені британським кораблем до провінційної арґентинської пристані, де їх перебрали арґентинські чинники. Церемонія передачі відбулась у дуже холодній і стриманій атмосфері.

ВІДНОСИНИ МІЖ НІКАРАҐУА І ГОНДУРАСОМ дуже погіршились в останньому часі. Речники Гондурасу заявили, що дійшло вже навіть до відкритої військової конфронтації, коли військова частина Нікараґуа перейшла кордон і заатакувала не тільки прикордонну сторожу, але також цивільні поселення. Згідно з інформаціями президента Гондурасу Роберта Суазо Кордови, який перебував недавні у Вашінґтоні і зустрічався тут з президентом Роналдом Реґеном й іншими американськими офіційними чинниками, гондураська армія відбила напасників, але цей випадок вказує, що Нікараґуа, яка ввесь час веде пропаґанду проти ЗСА і почувається загроженою, сама анґажується у військові дії. До речі президент Гондурасу перестерігав речників ЗСА, що конфлікти між центральноамериканськими державами, інспіровані Москвою і Гаваною, правдоподібно, будуть поширюватись в майбутньому, якщо Америка не поробить заходів, щоб запобігти цьому.

ПЕРЕГОВОРИ ПРО ЗАМИРЕННЯ В ЛИВАНІ застрягли на мертвій точці, — кажуть політичні спостерігачі, бо жадна держава не може знайти „пристановища" для Палестинської Визвольної Організації. Існує також побоювання, що військові акції між ізраїльською армією і палестинськими повстанцями можуть відновитись в скорому часі, якщо справи переговорів затягатимуться. Політичні спостерігачі кажуть, що існуюча ситуація невигідна для всіх сторін: Ізраїль мусить вдержувати великі армійські частини на поготові в самому Бейруті й околиці, а повстанці ПВО не витримають довго в оточеному місті і можуть розпочати розпучливий бій на життя і смерть, у якому напевно загине багато людей по обидвох сторонах. Спочатку були сподівання, що переговори закінчаться за кілька днів, але коли Сирія відмовилась прийняти частини ПВО, справи почали ускладнюватись.

АНТИУРЯДОВІ ПАРТИЗАНИ В СОМАЛІЇ, підтримувані політично, морально, матеріяльно, зброєю і всякими іншими засобами прокомуністичною Етіопією, відкрили два нові фронти проти урядового війська. В дипломатичних колах існує однозгідна думка, що це так Етіопія відплачується Сомалії за її військові акції у провінції Оґаден. У справу партизанського спротиву вмішалася також Лівія, яка перекинула для сомалійських партизанів зброю і потрібний до ведення партизанської війни матеріял. Як відомо, Сомалія підтримувала сепаратистичний рух в провінції Оґаден, який змагається за усамостійнення тієї провінції.

АМЕРИКАНСЬКІ ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ ЗАЯВИЛИ, що Ізраїль порушив ранішу домовленість не вживати американської модерної зброї для офензивних, а тільки для оборонних цілей. Військові ак[illegible] Ізраїля в Ливані проти Палестинсько[illegible] Організації показали, що Ізраїль не тільки вживав модерну американську зброю, але навіть новочасні ніде ще не вживані ракети й бомби, — заявив заступник державного секретаря Ват Т. Клаверіюс кореспондентам. Речники Адміністрації президента Роналда Реґена найбільше затурбовані тим, що Ізраїль не повідомляв Вашінґтон про свої цілі, а тим часом у самих ЗСА спротив проти ізраїльських акцій в Ливані дуже зростає і Уряд побоюється масової реакції американців, що може неґативно проявитись у надходячих виборах.

ІСНО ПОЖВАВЛЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ

Джерзі Сити, Н.Дж. — У вівторок, 6-го липня, сім учасників Конференції Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО), яка якраз відбулася в Олбані, Н.Й., від 1-го до 4-го липня, — всі вони визначні діячі ОУН (солідаристів), що популярно зветься Організацією Українських Націоналістів ОУН (мельниківці), відвідали Головну Канцелярію Українського Народного Союзу і редакцію „Свободи". Це були: інж. Володимир Ґеник з Франції; інж. Володимир Малинович, також з Франції; Андрій Костюк з Англії; Богдан Коваль з Арґентини; проф. Аркадій Жуковський з Франції; проф. д-р Володимир Михайлів і Павло Дорожинський, обидва з ЗСА (Ню Йорк). Вони складали собою делеґацію Світової Координаційної Ради ІСНО.

Під час зустрічі делеґації СКР ІСНО з членами Екзекутиви УНС, а згодом у редакції щоденника, голова Президії ІСНО П. Дорожинський поінформував про перебіг відбутої Конференції та вказав на деякі важніші її моменти: питання молоді і студентства, їх участь у рамках молодечих і студентських організацій, що входять в склад ІСНО, а також її включення в активне українське громадське життя; більшу й активнішу ролю українського жіноцтва в різних секторах ІСНО тощо.

Відповідний наголос поставлено також на інші ділянки, як організаційно-діяльностеву, пресово-видавничу, фінансову й допомогову.

На Конференції, що проходила чотири дні в приміщенних Стейтового коледжу, найбільш чисельною й активною групою були делеґації ІСНО, які дентства, жіночих організацій, комбатанських, преси і видавництв та інші.

Велика частина складових організацій ІСНО, які вважають себе без виїмку інтеґральною частиною української громади поза межами Батьківщини відміічує тепер 50-ть років своєї діяльности.

Скріплюючи і розбудовуючи організаційну систему ІСНО, складові організації його зможуть саме в цей спосіб відіграти відповідну ролю в житті країн свого поселення, а рівночасно своєю діяльністю зможуть допомогти українському народові в його теперішній затяжній боротьбі.

На Конференції були заступлені делеґати з країн: Австралія, Англія, Арґентина, Франція, Канада, ЗСА. У Конференції взяло участь 118 делеґатів від складових організацій СКР ІСНО: Канада — Українське Національне Об'єднання (УНО) і братні організації, організація Українок Канади ім. О. Басараб, Українська Стрілецька Громада, Український Визвольний Фонд, Молодь УНО, ОУАТ „Зарево"; ЗСА — Організація Державного Відродження України (ОДВУ) і братні організації, Український Золотий Хрест, Український Визвольний Фонд, ОУАТ „Зарево"; Франція — Українська Національна Єдність (УНЄ) і Організація Української Молоді Франції (ОМУФ); Арґентина — Т-во „Відродження" і братні організації, Організація Українок, Молодь „Відродження"; Англія — Об'єднання Українців у Великій Британії (ОУВБ), Організація Українок ім. О.Теліги, Леґія Українських Повстанців.

Крім цього у Конференції взяли участь делеґати Союзу Ветеранів Українського Резистансу (СВУР) з Англії, Канади і ЗСА, як також представники пресових органів і видавництв — „Українське Слово" (Париж), „Новий Шлях" (Торонто), „Наш Клич (Буенос Айрес), „Жіночій Світ" (Торонто) і Видавничої спілки „Самостійна Україна" (Чикаґо).

Хліборобсько - Освітній Союз (ХОС) і братні організації з Бразилії — Організація Жінок при ХОС і Молодь ХОС, а також Українсько-Бразилійський Союз мали на Конференції своїх уповноважених. Почесним гостем всіх сесій Конференції був голова Проводу Українських Націоналістів Микола Плавюк, який виголосив привіт для учасників Конференції.

Були виголошені доповіді на студійній конференції, модератором якої був д-р Петро Стерчо. Осип Зінкевич, редактор „Смолоскипу" говорив про „Стан в Україні - Рух опору і ми"; д-р Ігор Гурин — про „Профіль українських поселень Північної Америки"; мґр Мирослав Юркевич про „Поняття українського націоналізму у 1980 роках", і Павло Дорожинський про „ІСНО у світлі подій сучасного українського організованого життя та інші перспективи". По доповідях був ще час на численні запити, відповіді і обговорення тез.

Під час Конференції працювали одинадцять комісій: Організаційно-діяльностева, голова Леонід Філь; Пресово-видавнича, голова ред. Анатолій Жуківський; Статутово - правильнкова, голова мґр Евген Мастикош; Діяльности жіночих організацій, голова д-р Марія Квітковська; Діяльности молодечих і студентських організацій, голова Юрій Сергійчук; Діяльности комбатанських організацій, голова поручник Ми-

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N J

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Тільки говорять про мир

Від закінчення Другої світової війни, а передусім від початку холодної війни восені 1946 року, Америка та її союзники дістають лекцію за лекцією про советську дволичність у дипломатії. Нещастя Америки в тому, що кожночасний Уряд у Вашінґтоні думає, що Советський Союз — це конвенціональна держава, яка керується випробованими критеріями міжнародного права та дипломатії.

Західні дипломати сьогодні дискутують нид цим, хто займає місце Брежнєва, коли він або уступить зі свого становища, або відійде на другий світ. Ці ж дипломати покладають великі надії на його заступника та висловлюють гарячі бажання, щоб цей новий керманич СССР був „м'яколінійним" і старався знайти певне порозуміння з Америкою в справі атомового роззброєння.

Одначе правдиві мотиви і цілі советської закордонної політики — ясно і явно викладені в советській конституції з 1977 року, яка також санкціонувала „ленінську закордонну політику". Стаття 28 зобов'язує СССР „піддержувати боротьбу народів за національне визволення і соціяльний поступ".

Це значить, Советський Союз стає головним промотором міжнародного революційного руху з остаточною метою — знищити демократичний світ і встановити світову політичну систему, контрольовану комунізмом.

Після Другої світової війни світові події видвигнули Америку на чоло вільного світу і її роля полягає у формуванні і перевірці своєї політичної лінії супроти СССР.

Після різних фаз американської політики „співжиття" чи детанту, в 1960 роках прийшла нова фаза про можливість т. зв. „конверґенції", між советською системою і демократичною системою Заходу. Ця політика також провалилася, і коли в 1979 році Москва захопила Афганістан, президент Картер був прямо здивований, як Брежнєв міг щось такого зробити.

Тому при нових переговорах про обмеження атомової зброї, на які дехто покладає нові надії на якесь „порозуміння" з Москвою, американські дипломати повинні мати на увазі ці основні засади, якими керується советська закордонна політика.

„Притиснена" до муру Москва може піти на деякі уступки, як це вона часто робить, уживаючи тактичної „передишки" — для скріплення своїх сил чи примінення нової тактики.

Бож без огляду на це, чи в Кремлі сидить „твердолінійний" чи „м'яколінійний" „вождь", советська закордонна політика залишається тією самою.

Ось чому президент Реґен повинен добре застановитися, чи відновляти договір з Москвою про експорт американського збіжжя до СССР, як його до цього намовляють деякі сенатори з фермерських стейтів, мовляв, СССР мав дуже погані урожаї за останніх три роки, й тому Америка повинна показати себе „гуманною", продавши Москві більше збіжжя чим дотепер.

Усі економічні проблеми в СССР підпорядковані одній ідеї: поширення й скріплення комуністичних режимів у світі і остаточне знищення вільного світу з Америкою на чолі.

ІНДІЯ ОБРАЛА НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА, ЩО НИМ став ставленник теперішнього прем'єр-міністра Індіри Ґанді і член урядової Конґресової партії Заіл Сайґ. Як відомо, в Індії президента обирають члени парляменту і провінційних леґіслятур у тайному голосуванні. Його функції майже виключно церемоніяльного порядку.

Іван Я. Хамуляк

ЩО ДАЛЬШЕ?

II

(Дещо про діялог між русинами й українцями)

Усі підтримували потребу продовжування діялогу і шукання доріг для співпраці. Були думки такі зустрічі відбути і в інших осередках. Зродилися нові надії, хоч дорога виглядає довга. Проте вона приманлива.

Потрібно координаційного центру

Досі були зустрічі карпаторуських й українських активістів у трьох місцевостях: Пітсбурзі, Ню Йорку, й у Клівленді. Настрої на зустрічах були оптимістичні, хоч у багатьох випадках зарисовувалися і труднощі. Ніхто однак ані з карпаторусинів ані з українського боку не пробував називати цю акцію непотрібною. Навпаки, всім і всюди ця ініціятива виглядала і виглядає корисною для обох громад. Здається, що таких зустрічів ми давно шукали і то по обох боках, й усі вдячні, що до них дійшло. Важливо, — як сказав один і чолових карпаторуських діячів — щоб цей контакт не завмирав, а робився постійно ще цікавішим, і живим, багатим своїм змістом.

На зустрічах було вибрано окремих людей з обох громад, щоб продовжували почате діло на місці, а рівночасно було заплянoвано, мабуть, не пізніше, як у вересні цього року відбути спільний з'їзд усіх вибраних представників з усіх теренів, щоб обрати одну центральну управу, яка мала б координувати започатковані акції в цілому терені.

Сьогодні ця група нараховує 15 осіб: сім русинів і вісім українців, при чому восьмий карпаторусин проф. д-р Павло Магочий є дорадником, він готовий помагати, де його поміч буде потрібна.

Ці 16 осіб є: від карпаторусинів — монсеньйор Раймонд Місулич, архимандрит Микола Смішко, Микола Беньо, Джері Джумба, проф. д-р Патриція А. Кравчик, ред. Фредрик Петро, Карі Оріс; з українського боку належать — о. протопресвітер Степан Біляк, о. Степан Зарічний, д-р Володимир Базарко, ред. Мстислав Дольницький, ред. Рома Сохан-Гадзевич, д-р Вінкентій Шандор, д-р Богдан Витвицький та Іван Я. Хамуляк.

Більшість осіб — членів цього комітету, є людьми молодшого покоління, і це дуже важливе, бо ці люди будуть завтра вести свою громаду. Це теж доводить, що інтерес обох сторін у цій акції є поважний і спроба співпраці між обома громадами набирає конкретних форм. Як на перший рік, то, можна сказати, що ми пішли далеко далі, як можна було рік тому передбачати.

Що далі?

Тимчасом групу вибраних представників з усіх теренів очолюють монсеньйор Раймонд Місулич, канцлер Владики М. Дудика, як предсідник, та Іван Я. Хамуляк як секретар. На зборах усіх представників повинна б бути обрана вже повна екзекутива, складена принаймні з п'яти-семи осіб. Це була б головна управа. Рівночасно окремі управи треба вибирати в поодиноких осередках, таких, як Пітсбурґ, Ню Йорк — Ню Джерзі, Клівленд, Дітройт, Філядельфія тощо.

Відповідно укладений статут (нехай і тимчасовий) також для створення такої організації буде потрібний.

Однак найважливіше тут — це цілі і засоби для осягнення намічених цілей. Ціль, як видно вже з досі сказаного — це успішний діялог для майбутньої співпраці обох громад. Тобто спільна праця для збереження рідних церковних, народних і культурних надбань наших предків, готовість помагати нашим рідним у старому краю в їх боротьбі за людські, релігійні і національні права. Доля ж бо їх та сама, чи вони колишні русини, чи українці. Значить, немає серед них ліпших або гірших.

Терен дії — це наші громади в ЗСА, байдуже, чи вони зосереджені при Церквах католиків візантійського обряду, чи при православних, українського або руського обряду, чи це члени наших братських союзів, різних молодечих, мистецьких, наукових і подібних інституцій. Спільні фестивалі, спільні різні культурні імпрези їх мають єднати. Інакшими словами — терени спільних дій є необмеженого засягу.

Виховати і перевиховати себе

Річ ясна, це все буде цілком інакше, як було досі. Мариво вчорашніх непорозумінь повинне зникнути раз назавжди. Як це осягнути?

Проф. д-р Павло Маґочий (його прізвище походить від слова „Могучий") каже, що українські газети повинні мати більше статтей про карпаторуські громади. Якщо не можуть тих інформацій дістати самі, тоді вони повинні ті інформації передруковувати із „Карпато-Русина" або візантійських католицьких чи православних газет, або із союзової газети „Греко-Католицької Юнії Месенджер". В українознавчих школах і в інших програмах вчити (учнів) слід про те, що вони називають Карпатська Україна.

Мені ж здається, що може українці повинні б частково уживати свої історичні назви „Русь" і „русин" і бути свідомими, що абсолютно нічого злого нема в тому, що є люди, які зберi-

(Продовження на стор. 3)

Іван Кедрин

КОЛИ „КООРДИНАЦІЯ" — ТО НЕ ПОДІЛ...

Стаття автора цих рядків „Громада не любить двоподілу" („Свобода" ч. 121 з 130-го червня ц. р.), багатьом його однодумцям не сподобалася. Доказом цього були вислови невдоволення і докори, висловлювані у безпосередніх зустрічах, чи у численних телефонічних розмовах. Одна приязка душа навіть написала мені: „Сподіваюся, що напишете, що „громада хоче двоподілу", бо інакше вас укам'янують". Ну, може, це перебільшення, але фактом є, що наші земляки у цій теперішній нездоровій атмосфері далі керуються сантиментом, а не холодним розумом і далі роблять той сам гріх: читаючи якусь статтю — перебігають її очима і або її неправильно розуміють, або вихоплюють з неї речення-два і на цій основі доходять до цілком фальшивого висновку. З цього виходять сущі непорозуміння, з яких — у даному випадку — був факт що 1) названа вгорі стаття була висловом думок тільки її автора, а не УНСоюзу і його органу „Свободи", 2) стаття могла і повинна була породжувати сумніви і треба було б відповідати на них полемічними статтями у пристойному тоні, і 3) проблема проводу української вільної громади в ЗСА залишається надалі актуальною. І кожна розв'язка цієї проблеми вимагає попередньої підготови у громадській думці. Щоби перевести таку підготову — годі обмежуватися до комунікатів: треба з'ясовувати основи, на яких ведено дебати, що довели до рішень, про які сповіщає комунікат. Коли є тільки комунікати, то мусять бути непорозуміння.

Ось так у „Свободі" з 8-го липня ц. р. появився новий комунікат Екзекутивного Комітету за Правопорядок в УККА, з якого довідуємося, що рішено покликати до життя Координаційний Центр і що для цієї справи відбудеться у днях 19-22-го листопада ц. р. у Філядельфії спеціяльна конвенція. Це добре, що плянується тіло для „координації", бо де є „координація", та нема поділу, а є змагання до єдности. Проте треба висловити надію, що видатні громадяни з Комітету за Правопорядок в УККА з'ясують ближче і докладніше: яку координацію мають на увазі, 2) коли йдеться про координацію дій між всіма тими членами громади, які заманіфестували свою опозицію проти намагання накинути громаді однопартійний провід і заступити її демократичний устрій авторитарним — то це добра й конструктивна ідея, яку, проте, треба виповнити конкретним ділом.

Автор статті „Громада не любить двоподілу" не соромиться своїх завваг і далі переконаний, що насправді нема в нашій громаді таких, які бажали б собі двоподілу — за вийнятком ворогів українства, яким залежить на розсваренні. Але не будемо сперечатися за аксіоми, до яких належить правда, що єдности не може створити тільки одна сторона, коли друга її не хоче. І не можна суперечитись за аксіомну правду, що єдність у громаді можлива не на базі диктату, а на базі компромісу, так само як ціле життя людини, родини, громади, народу й людства оперте на компромісах. Лихо в тому, що мудрий і примирливий компромісовий проєкт Комітету за Правопорядок в УККА, щоби 1) створити спільну комісію для перевірки статуту УККА і його зміни, 2) припинити репресії проти відділів УККА, які приєдналися до опозиції і 3) скликати зорганізованим й спільно обраним комітетом XIV Конґрес Українців Америки у приспішеному реченці, — лихо у тому, що такий проєкт компромісу теперішній провід відкинув. Ще більше лихо, що всі без вийнятку пресові органи Визвольного Фронту продовжують напастливу кампанію проти установ, організацій і окремих осіб з-поза Визвольного Фронту.

Цей тон пресових органів Визвольного Фронту чудово гармонізує з тоном большевицької преси, яка послідовно лається проти буржуазних націоналістів, до яких належить однаково Визвольний Фронт, як і вся решта вільної громади у діяспорі. І тому будь-яка нова спроба порозуміння в громаді, яку розбив XIII Конґрес, мусить вийти від тих, які той злощасний Конґрес зорганізували й так ним проводили, що спричинили реакцію у формі сецесії представників 27-ми делеґацій. Залишім суперечки на тему „леґальности" чи „нелеґальности XIII Конґресу, — залишім суперечки на тему ротаційної чи індивідуальної системи у проводі УККА. Вони маловажні в обличчі факту, який є актуальний в українській дійсності: не стало Українського Конґресового Комітету, як централі централь, як організації організацій, які добровільно створили ту свою централю, добровільно до неї належать, і яким тому не можна без їхньої згоди накидати будь-який однопартійний провід.

Українці в Америці втратили свою статутом встановлену репрезентаційну організацію, на місці якої настала пустка. Цю пустку треба заповнити. І тут відкривається широке поле до дискусії. Правду кажуть ті, які твердять, що годі бездільно і байдуже придивля-

(Продовження на стор. 3)

Богдан Остап'юк

Літо над тихим Серетом

(З ЦИКЛУ: „ДАВНІЙ ТЕРНОПІЛЬ")

Відцвіли весняні квіти фіялки, конвалії, червоної калини, духм'яної черемшини, яка своїми білими пелюстками притрушувала лісові доріжки, стежки. Надійшов чарівний місяць травень, почалися проходи, прогулянки молоді (а також і старших) у Гаї Великі, в Береги над Серетом зустрічати весну, зривати квіти. У сяєві місячних вечорів лящали солов'ї у верболозах, гомоніли пісні молоді. Весна принаджувала чарувала усіх...

Але як у природі все зміняється, минає, так минула весна і настало гаряче подільське літо. У школах закінчилося навчання, прийшов час літніх вакацій, відпочинку, дозвілля. Від села Біла аж до Берегів Великих вкрилися береги Серету молоддю, яка вигрівалася на сонці, купалася або шукала прохолоди у тіні дерев. Про дозвілля нашої шкільної молоді в давньому Тернополі згадує Олександер Барвінський у своїх цінних спогадах: „ Спомини з мого життя" у розділі „Життя руської шкільної молоді в 50-их, 60-их рр. 19-го сторіччя", Часть 1 ст. 37-38 ось що: „Літом ходили ученики у вільних від науки порах купатися в Сереті, недалеко Петрикова. В суботу пополудні приходило там до купелі також чимало жидів з міста. Ученики, наспівши на той час над Серет, кидали нераз у воду одіж і шмаття жидів, що сиділи в купелі, бо ученики вважали це місце купелі своїм станом посідання, набутим протягом тижня. З того доходило до суперечки, а від суперечки нераз до бою. Ученики ставали у боєві ряди і напирали на переважно численні товпи жидів, котрі тим часом поодягалися і намагалися ударити на учеників, узброєних звичайно в палєстри (грубі палиці до відбивання м'яча). Особливо визначалися в тих геройських подвигах п'ятаки, а їх проводиром був Гіцькевич (не тямлю вже його імени, я був тоді в III-ій клясі) і гнали жидів з-над Серета т. зв. Широкою вулицею (Шептицьких) прим. автора) до міста, де відтак учні розходилися домів. Нагнавши страху синам Ізраїля, котрі тоді були смирніші і боязливіші, як тепер..."

Наша молодь обох гімназій державної чоловічої і „Рідної Школи" дівочої, семінара, а також студенти університетів, мали також, так би мовити, свої власні місця над Серетом: на Білій Горі, на „Сан Маріно" (напроти сіножаті автора цих рядків), на „острові" (маґістратській сіножаті), куди звичайно не заходили польська чи жидівська молодь. На цих місцях сходилася молодь з усіх кінців міста, хлопці та дівчата, які грілися на сонці, купалися, робили гімнастичні вправи, читали книжки, часописи, грали шахи, дискутували на різні теми, співали пісні, пливали човнами тощо. Автор цих рядків мав до спілки з товаришами човен „Русалку" на дві пари весел. Бувало, зібравшись три-чотири човни, вирушала наша „фльотилія" вниз Серетом до Березовиці. Серет творив круглі закрути. Тополі, осокори та верби по обох його берегах творили мальовничі краєвиди, що їх дехто з наших товаришів фотоаматорів утривалив на знімках. Веслування човнами (в обі сторони) було знаменитою фізичною заправою, хоч дуже часто залишалися пекучі міхурі на долонях... („Русалка" впала жертвою...пацифікації у 1930 році, її порубали польські „стшельци").

Дуже часто разом з молоддю проводили час на дозвіллі такі наші професори як д-р Лев Цегельський, д-р Никифор Гірняк, проф. Василь Хирівський, проф. Павло Дяків, проф. Іван Боднар, проф. Теофіль Остап'юк та інші. Перебування молоді у товаристві своїх професорів, мало благородний вплив на неї. Вони культурно відпочивали, набирали фізичних сил, щоб після вакацій продовжати навчання у школах. Спільне перебування молоді, не зважаючи на різниці віку, створювало щире товариське співжиття.

• • •

Сьогодні нові хазяї змінили не лише обличчя давнього Тернополя, збудувавши „новий радянський Тернопіль"... але змінили теж у деяких місцях русло Серету, а поглибивши і розширивши став, сповільнили течію води. Вони створили пляжі на узбережжях ставу, чи пак, як вони його називають, озера. На цих пляжах вилігуються у першу чергу московські зайди, які прийшли зі сходу, поселилися у новозбудованих кам'яницях та захопили найважливіші посади у міському чи обласному управлінні... Багато колишніх учасників спільних прогулянок відійшли у вічність, а ті, що залишилися живими по той і цей бік океану, у розсіянні сущі, напевно пригадують собі у цей літній час, веселі безжурні, проведені роки улітку, на дозвіллі над далеким, тихим, Серетом.

ВПЕРШЕ ВІД ЖОВТНЯ 1979 РОКУ, В МІСЯЦІ червні цього року збільшився імпорт нафти до ЗСА на 2,1 відсотка. Але, не зважаючи на це збільшення, пересічна денна кількість барил нафти становить тепер 4,6 мільйона штук, порівняно, отже, на 20,8 відстоків менше ніж у першій половині року 1981-го, коли така пересічна денна кількість була 5,1 мільйона барил, — подав Американський інститут петролеуму.

Юрій Клинович

ПЕТРО САВАРИН — ПЕРШИЙ УКРАЇНЕЦЬ КАНЦЛЕРОМ УНІВЕРСИТЕТУ

Писати про Петра Саварина — приємно. Кожна людина підсвідомо шукає в житті чуда, схильна вірити, що воно існує. І саме кар'єру П. Саварина можна назвати чудом або, якщо говоритиме про неї песиміст, феноменом.

I

Петро Саварин народився 17-го вересня 1926 року в селі Зубрець, Західня Україна — його батьки були українськими селянами. Опинившись у Німеччині, він у 1949 році приїхав з табору до Канади, наперед у провінцію Онтаріо, де був фармерським робітником. У 1950 році поселився в Альберті. Тут, як кажуть, був і на возі і під возом, зразу тяжко працював теслею. Тут він одружився з Ольгою Пристаєцькою, що стала матір'ю його трьох дітей і вірною подругою — ніколи ніяких непорозумінь між ними не було, бо й Ольга постійно займається громадянськими справами, любить їх, повністю їм віддана, як і її чоловік. У 1956 році Саварин закінчив правничий факультет Альбертського університету в Едмонтоні, а в 1959 році отворив у цім же місті свою власну канцелярію, яку веде і досі. Його клієнти німці, українці та інші слов'яни, він добре володіє теж польською і російською мовами.

В особистому житті йому щастило, його дві дочки отримали університетську освіту, повиходили заміж за українців, а син Михайло є, як і його батько, правником, до того добрим скрипалем. Це дані про Петра Саварина в найбільш згущеному виді. А поза цією пересічною фасадою криється громадський діяч великого розміру, людина твердої волі, яка знає, куди йде, і як добитися свого, дуже добрий промовець, який до кожної своєї промови готується дбайливо, людина тверезого розуму, великий шанувальник і непоганий знавець української літератури — в його бібліотеці є понад 3,500 томів — а передусім великий український патріот. Нарешті, і це не менше важливе, коли хто хоче зрозуміти його головокружну кар'єру, Петро Саварин добре розуміє, що рідній справі в своєму ґетто можна служити тільки з обмеженими успіхами, тому одною ногою він міцно стоїть в українському мільє, а другою, не менше міцно, в чужому.

Саварин є членом 23-ох організацій, майже в кожній з них він займав чи займає провідні позиції. Ми коротко обговоримо тільки декілька. Передусім така заслужена організація як Пласт — ще від 1946 року, бувши 20-літнім юнаком, він став пластуном у станиці Ельванґен, Німеччина, і вже тоді був у проводі цієї установи; потім в Едмонтоні займав різні позиції, рядові і провідні, був багатократним інтендантом пластових таборів, таким же багаторазовим станичним і кошовим, організатором купівлі пластового будинку тощо. Таке саме можна сказати про його участь у провідних органах КУК, едмонтонського, провінційного і центрального — в цьому останньому був головою Конґресової статутової комісії. А далі: був і є провідним членом Українського Народного Дому, організатором і учителем Курсів українознавства ім. І. Франка, провідним членом двох українських кредитівок, що тепер злилися в одну, одним із засновників В-ва „Гейтвей", що видає підручники для навчання української мови і т. д.

Є в нас приповідка, яка в дещо неґативному сенсі характеризує вдачу людини такою фразою: „за ним золоті верби ростуть". Коли йдеться про Петра Саварина, то ця приповідка в буквальному значенні правдива. Він — неперевершений збирач пожертв на національні цілі, його дружина і він перші і найбільші жертводавці. Без його діяльности в цьому напрямі український Едмонтон напевно пас би задніх, якщо б він не підкладав свої дужі плечі під такі збірки, як на Енциклопедію Українознавства, пам'ятник Т. Шевченкові, УНРада тощо, а в останньому часі на Канадську фундацію українських студій — з метою зібрати гроші на цю фундацію він недавно об'їхав цілу Канаду, добившись неабияких успіхів. Люди думають, що коли Саварин намовляє когось дати на важливу ціль, а цей не дасть, то він у глибині свого єства ціле своє життя буде почуватися нікчемою.

Проте чи не найважливішою є постійна Саваринова діяльність у Клюбі українських професіоналістів і підприємців, співзасновником якого він був і в якому займав найвищі позиції. Ця бо організація, в якій об'єдналися народжені в Канаді і Україні видатні представники канадськоукраїнської еліти, стала міцним мостом між українською і канадською суспільностями, незримим керівником організованого українського вступу в канадське політичне життя, особливо з того часу, коли такі клюби, створені у всіх більших канадськоукраїнських центрах, об'єдналися в одну федерацію.

Та не лиш цим мостом ввійшов Петро Саварин у канадське життя і став у ньому помітною фігурою. Ще в 1954 році він став членом Консервативної партії Альберти — тоді ця партія була незначною — бо розумів, що справжній силовий центр канадського суспільства — це її політичні партії: з проголошенням виборів, провінційних чи федеральних, він просто замикав свою правничу канцелярію на кілька тижнів і, закасавши рукави, працював за кандидатами своєї партії, звичайно українцями, нерідко бувши їх офіційним аґентом. Так завзятість, працьовитість і відданість винесли його на верхи канадської консервативної партії, що є при владі у всіх десятьох провінціях, даючи йому його важливі знайомства і приязнь багатьох провідників канадського політичного життя. Пізніше він їх використовував для добра канадськоукраїнської спільноти, головно в своїй провінції Альберті. Тільки майбутній історик України оцінить, яким завеликим був внесок Саварина у створенні Канадського інституту українських студій, у введенні в Альберті англоукраїнського середнього шкільництва, в заснуванні і розбудові Українського спадщинного села, величезного музею під голим небом тощо. Так він добився виборних позицій, які досі одержували народжені в Канаді українці, і то в партіях, які не були при владі, був президентом альбертської провінційної партії, а згодом і заступником президента всеканадської консервативної партії.

II

Не менше живу участь брав Петро Саварин у житті Альбертського університету, одного з найбільших і найбільш престижевих на цьому континенті. Від 1972-78 років він був членом Ради губернаторів і сенату цього університету. Коли ж 20-го листопада 1981 року Сенат вибирав свого канцлера, він мав аж 12 кандидатів, між ними і Петра Саварина, якому цю високу позицію доручено. Сказала по виборі його попередниця Джін Форрест:

> В університетськім сенаті є 62 особи і я певна, що є 62 причини чому Петра вибрано. Він глибоко відданий освіті, він дійшов до неї не без деякої самопосвяти. Я певна, що саме ця риска привабила багатьох.

Наші співгромадяни прийняли вибір нового канцлера з деяким холодом, в чому виявилися залишки давньої дискримінації. Це бо перший раз в історії канадських українців вибрано одного з них на таку відповідальну престижеву позицію і то такого, що народився в Україні. Проте початкове упередження помалу зникало, вістки в найбільшому альбертському щоденнику „Едмонтон Джорнал" (майже 400,000 читачів) зразу стримані, помалу, як його редакція поступово отримувала більше інформацій про нового канцлера, ставали теплішими, аж врешті — і це чи не вперше в історії цього щоденника — у своєму виступі з 30-го червня ц. р. появилася редакційна стаття п. з. „Знамениті канцлери", друга частина якої стосується Саварина. Ось ця частина повністю:

> „Наступником Джім Форрест є Петро Саварин, клясичний приклад західньоканадської кар'єри. Він — людина, що прибула до Канади з України, працювала робітником в Онтаріо, потім, згідно з канадським ідеалом, поселилася в Альберті, де згодом закінчила право в Альбертському університеті. Понад усе, Петро Саварин відомий, як людина повністю свідома благодатей цієї країни, рішена, щоб там не було, їх зберігати".

Закінчення статті таке:

> „Вони оба — знамениті канцлери знаменитого університету. Публічне добро тримають гідні руки".

У день 6-го липня відбулася інсталяція Петра Саварина на канцлера. Став цей день тріюмфом селянського сина з Зубриця, що сам, прибувши юнаком до Канади, дав собі раду в чужому світі і своїми талантами добився в ньому

(Продовження на стор. 4)

Коли „координація"...

(Продовження зі стор. 2)

тися, що на місці УККА існує його фікція. Замало стверджувати, що завести правопорядок в УККА не можна, бо ті, які загирили його, не хочуть признати це і вважають, що все „в порядку" та вимагають від громади визнати цю фікцію за правопорядок. Правду кажуть громадяни, які прагнуть заманіфестувати ділом, а не словом, що існує велика українська демократична громада у своєму корені здорова, конструктивна, активна, яка не може примиритися з так мовити „принциповим неґативізмом", прикметним для теорії і практики Визвольного Фронту. Адже він був проти Патріярхату, а коли пристав до патріярхального руху, то вніс до нього ту політичну нуту, яка пошкодила цій дуже делікатній у першу чергу таки релігійно-церковній справі, — органи Визвольного Фронту є проти Енциклопедії Українознавства, проти Українського Наукового Інституту при Гарвардському університеті, проти дисидентів, — недавніх політичних в'язнів, які прибули з України на Захід, проти Української Гельсінкської Групи, проти Українського Народного Союзу, бо їм немилий головний предсідник, який мав відвагу виступити проти методи, за якою зорганізовано і ведено XIII Конґрес і за відвагу друком проголосити, як „відбили" з-під його опіки у перших кільканадцяти днях перебування в ЗСА Валентина Мороза.

Зорганізована українська громада в ЗСА не може примиритися з таким неґативізмом одного політичного середовища і цей здоровий конструктивізм громади яскраво проявився на 30-ій Конвенції Українського Народного Союзу. Автор цих рядків дозволив собі висловити вже на сторінках торонтонського „Нового Шляху" думку, що 30-та Конвенція УНСоюзу наявно і пророчисто доказала, що амбіція згаданого вгорі партійно-політичного середовища „опанувати" всі наші організації й установи — це утопія. У політиці немає ніякого стиду признатися до помилки.

Відмовитися від погоні за утопією та завернути на шлях співпраці на базі здорового для нації компромісу — було б стидом і не поразкою, а перемогою здорового розуму. Коли ж хтось вперто і непоступливо прагне наслідувати коня, який з очицями на очах бачить перед собою тільки одну вузьку стежку, то на це немає ради. Немає такої поліції, яка могла б присилувати людину чи ціле середовище до співпраці, якої вони не хочуть.

Ото ж логічним є висновок, що треба діяти і без тих, які співпраці не хочуть. Треба тільки спопуляризувати ідею тієї дії і треба уточнити задуману дію, щоб вона дійсно стала ділом конструктивним і дала реальну користь нашій громаді та всій Україні, яка від тисячі років терпить від „крамолів", спершу ще княжих, після того козацьких, по нинішній день партійно-політичних. І хто на цьому виграє?! Хто сміється в кулак від XIII Конґресу, хто затирає руки, хто радіє, читаючи, як органи Визвольного Фронту накидаються на інших буржуазних націоналістів? Насправді — було б дуже весело, як би не було так дуже сумно.

ЩЕ ОДНА УКРАЇНСЬКА НАЗВА НА АЛЯСЦІ

Оттава (ОУПС — УІБ). — Тут у виданнях Канадського Товариства для назвознавства вийшло нове, 61-ше з черги, число журнау „Ономастика", в якому між іншим надруковано статтю проф. Ярослава Рудницького про „Мис Хромченка" на Алясці. Була це первісна назва теперішнього „Мису Етолина", що сягає Берінгової затоки напроти острова Нунівак Українець Василь Степанович Хромченко був дослідником південнозахідньої Аляски й залишив по собі цінний опис у 1822 році. У висліді русифікаційної політики царського уряду змінено назву „Хромченко" на „Етолин" у 1845 році, щоб цим затерти українські сліди на Алясці. Проф. Рудницький кінчає статтю завваюгою, що українська наука у вільному світі повинна прикладати більше уваги „минулим досягненням українських мореплавців" як це було досі. Стаття писана по-англійському й призначена передусім для англомовного світу.

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

(від 1-го січня до 31-го березня 1982 р.)
Включені також пожертви в пам'ять дорогих осіб „замість квітів".

По 1,000. дол. — Т. і О. Антоновичі, О. Рак, Кредитівка „Самопоміч" — Ню Йорк, 67-ий відділ СУА.

750.00 дол. — О. і М. Гнатейки.

700.00 дол. — О. Трачук.

650.00 дол. — 119-ий відділ СУА.

По 500.00 дол. — Д-р О. Данко, П. Добрянський, А. Муляк-Яцківський, 12-ий відділ СУА.

По 250.00 дол. — А. і В. Петришин, М. і Р. Кобринські, „Самопоміч" — Нюарк, „Самопоміч" — Пассейк, Н. Дж.

По 200.00 — Ковбаснюк — под. бюро, О. Овсянецька, Т. Ратич, М. Крумшин, 82-ий відділ СУА.

170.00 дол. — Т. Криницька.

150.00 — В. Грицин.

По 100.00 дол. — Р. Дигдало, Л. Колодчин, Т. Городиська, Броди — м'ясарська крамниця, В. і А. Столярські, В. Коцемішер, Округа СУА — Нова Англія, 28, 47 і 79 відділи СУА.

По 50.00 дол. — „Арка", П. Буняк, М. і М. Гірняки, д-р О. Гладкий, д-р П. Джуль, Іст Віледж Міт Маркет, Дитяча Одежа — Перша Евеню, Секція Дружин Лікарів, М. і Е. Козаки, І і Я. Куровицькі, „Орхідея" (ресторан), Н. і Б. Петріна, 7 і 36 відділи СУА.

40.00 — Є. Блавацька.

35.00 дол. — Лешко — ресторан.

По 30.00 дол. — А. Зєлик, д-р і п. Мартинюки, Б. Осадца, М. Савчак і М. Савчук.

По 25.00 дол. — Анонім, М. Баран, д-р В. Білецький, М. Возняк, „Верховина" — бара, Н. Даниленко, Т. Дяків-Оніль, „Дельто" — крамниця, В. і Л. Гладкі, Л. Ґельман, д-р В. і М. Кокорудзи, д-р В. Коропей, Н. Костів, М. Кузів, А. Псуй, І. і М. Руснаки, д-р К. Рогозинський, М. Стефанишин, О. Котик-Степанович, М. С. і А. Ярощі, 101-ий відділ СУА.

По 20.00 дол. — І. Бачинська, д-р і Р. Брехун, „Веселка, І. і В. Волосянські, „Діядем", Р. і І. Дигдали, М. і І. Гавур, І. і Дж. Гамуляк, д-р В. Занків, д-р А. Жуковський, Л. Іваницька, Е. Корчинська, А. Королишин, Л. Кутна, Х. Навроцька, Т. Остап, М. Паславська, Н. Савчук, М. Татарська, З. Торан, д-р Я. і М. Яримовичі, С. і А. Феденки, д-р Б. і М. Цимбалісті, М. Храплива.

По 15.00 дол. — Ю. О. і О. Бачинські, д-р В. Богданів, ЕКО — Крамниця, К. Кедровська, І. Козак, Д. Кузьмович, С. Патрило, В. і Л. Ярмаки.

По 10.00 дол. — Л. Артимишин, М. Барагура, Н. Бігун, М. і О. Вітер, В. і Н. Гаврилюки, К. Гадевич, В. Геврик, І. Гнатик, М. Даниш, О. Денисюк, О. деля Кава, М. Карпевич, І. Кашубинська, Л. Качала, М. Книш, І. Коровицький, Д. Крижановський, Н. Крупська, Д. Костів, О. Лень, М. Нич, В. Небрич, В. Падох, О. Папроцька, І. Пашковська, С. Питляр, М. Ржепецька, М. Савицька, Л. і д-р М. Сагайдаки, Н. Самокіш, М. Світлик, д-р Ю. і Т. Сілецькі, В. і Г. Сохани, У. Старосольська, СУА — — відділ 32 Шонк-Русич — студія, О. Щур, Й. Жут, д-р М. Яросевич, Й. Ярема, д-р М. Ярославська, д-р Р. Топольницький, С. Сичок.

По 5.00 дол. — В. Білоус, О. Вареля, П. Витвицька, А. Вішка, К. Вірт, О. Доманська, К. Денисенко, М. Дурбак, А. Гайдук, О. Гапій, М. Головатий, І. Гошовська, Т. Карпенко, К. Коць, К. Кахнич, С. і Д. Кравченюки, Б. Ковалів, В. Івануса, Н. Ковбаснюк, д-р Р. Кіцай, А. Княжинська, д-р Е. Клюфас, Ю. Лучковський, А. Лемеха, О. Левицька, С. Мандзик, В. Мочучий, В. Мацях, С. Максимчук, М. і О. Олійники, А. Олійник, В. Одуляк, Г. Решетар, Л. Раковська, Є. Рубчак, Я. Салик, П. Саляк, С. Стецура, М. Северина, Є. Шеремета, С. Штомпіль, А. Шубак, М. Трипняк.

3.00 дол — О. Ерстенюк.

Політичний семінар УДР

У суботу, 12-го червня ц.р в приміщенні Українського Культурно-Освітнього Центру в Філядельфії відбувся політичний семінар, влаштований Секретаріятом Українського Демократичного Руху (УДР). Семінар відкрив голова місцевого Клюбу УДР інж. Іван Даниленко. Привітавши усіх присутніх, він представив д-ра Олеся Ломацького з Вашінґтону, керівника семінара.

До вступного слова д-р Ломацький покликав першого заступника голови УДР Юрія Нагорного. Даючи введення до тематики семінара, Ю. Нагорний підкреслив наявність у політичній громаді антиінтелектуалізму. Демократична система є найтяжчою до здійснення, бо тоталітарно орієнтовані сили, які є переважно антиінтелектуалістичні, не допускають всіми засобами до її здійснення. Інтелектуалізм є ворогом і загрозою для тоталітаризму. Опримітивлення політики ворожими до інтелектуалів людьми довело до розриву між наукою і політикою, в результаті чого інтелектуали відійшли від політики.

В програмі семінара було заповіджено п'ять доповідей, одначе через непередбачені перешкоди уже в останній хвилині не приїхав доповідач з Ню Йорку Адріян Каратницький, через що практично було їх чотири.

Д-р Богдан Витвицький у своїй доповіді на тему „Українська політика в старшому і молодшому поколіннях" ствердив, що старше покоління робить псевдополітику, а молодше ніякої. Псевдополітика не здобула собі успіху, не інтеґрувалася в американське політичне життя й не має там жадного впливу. Брак фондів для політичних акцій, брак кваліфікованих людей і брак підставової інформації відсепарував українську політику від головного політичного русла Америки.

Груповий підхід, персональні амбіції, розсварення і розбиття громади ніколи не можуть бути сприятливими до поважно плянованої політики. Головними недоліками нашого політичного життя є старі гріхи попередніх поколінь: ідеологізація політики, відсутність пляну і стратеґії, сплутування тактичних засобів з остаточною метою політики, змішування сфери політичної із сферою культурною та відгороджування себе від поточної тутешньої політики залюбленістю в "екзильність".

Д-р Едвард Лозанський, голова Міжнародного Сахаровського Комітету у Вашінґтоні, подав точну інформацію про діяльність цієї організації, яка складається з визначних індивідуальностей науки і політичного життя, в тому й лавреатів нагороди Нобеля. Комітет носить ім'я Андрея Сахарова, якого самого та його ідеї людських прав усі піддержують.

Д-р Лозанський не рахує себе особисто близьким до А. Сахарова, оскільки Сахаров був визначною в світі науковою фіґурою, а він, Лозанський, був лиш студентом. Попавши в конфлікт з владою в СССР, він віддано і завзято працює для встановлення людських прав в СССР. Його діяльність в більшості зв'язана з культурними імпрезами, хоч не нехтуючи також поважних зв'язків з американським політичним світом. Найновішим його проєктом є побудовання у Вашінґтоні відповідного пам'ятника жертвам ҐУЛаґ-у.

Найближчою інпрезою Комітету, разом із місцевим Вашінґтонським жидівським комітетом, буде концерт на честь жертв Бабиного Яру. Д-р Витвицький в дискусії звернов увагу на таку обставину, що поважні жидівські організації є в справах України і подій у Бабиному Ярі досить необ'єктивні, та просив, щоб згаданий концерт, як поминальний, не мав такої несправедливої політичної закраски.

Керен МекКей інформувала присутніх про Комітет за вільний Афганістан у Вашінґтоні. Спротив афганців совєтській окупації їхньої країни продовжується в дуже тяжких умовах. Совєти вживають багато розривних і трійливих апаратів, приготованих як запальнички або діточі забавки, чим вимордовують багато невинного населення. Відчувається брак зброї і амуніції, Совєти вживають теж танків, гелікоптерів і артилерії, і ця збросенева перевага поволі докінчує афганський рух за свободу. Спроби організувати допомогу від західного світу не мають жадного успіху.

Анатоль Камінський з Ню Йорку подав широке тло сучасних подій у своїй доповіді на тему „Русифікація України і становище еміґрації". Він передав присутнім своє широке знання про методи русифікаційного тиску, який є щораз більше рафінованим. Наперед введено в школах „двомовність", а опісля вже одномовність, бо друга мова стала непотрібною в умовах центральної політичної і господарської системи, що існують на одній російській „всесоюзній" мові.

Дальшим виявом обросійщення є закриття публікацій українською мовою і переведення їх на російську. Перемішування народів та вводження щораз більшого числа росіян у неросійські території творить загрозу цілковитої заглади неросійських націй.

Хоч про русифікацію згадується у пресі доволі, то реакція організованого українства недостатня. Немає ні одної наукової інституції, ані інституту для справ русифікації. Навіть коли б існуючі наукові установи мали спеціяльні секції для справ русифікації і координували протирусифікаційну роботу між собою, то вже була б якась реакція на цю загрозу. Публіцистичні прояви в цій ділянці ніякі. Крім наукових інституцій тут є робота також для політичних і навіть громадських, тому що загроза русифікації є смертельною.

Після кожної доповіді була жива дискусія. Керівник семінара д-р Ломацький перевів обі частини в англійській і українській мовах приємно і вдало.

Микола Нагірняк

10-ліття музичного дошкілля при УМІ-А

Ірвінґтон, Н.Дж.—У неділю, 20-го червня цього року, у руханковій залі св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., дуже успішно відбулося 10-ліття Музичного дошкілля при Українському Музичному Інституті Америки з постановкою казки-пантоміми „Цирк". У цій казці виступило разом 29 малят під проводом Марти Шлемкевич-Савицької.

Костюми дітей були у виконанні Лідії Марр; летючки й афіші приготовила Діяна Голубець; спеціяльні грамоти для ґрадуантів нарисувала Марія Коциловська.

Цього ювілейного року Музичне дошкілля дістало фінансову допомогу низки спонзорів, при допомозі яких заля була удекорована 1,000 бальонами, що їх при кінці програми роздано дітям.

За добру підтримку Музичного дошкілля взагалі, та щорічної казки зокрема М. Савицька висловила особливе признання матерям, за технічну допомогу і за приготовлення буфету під проводом Оксани Тритяк.

В своєму слові до М. Савицької Надія Світлична, одна з матерів Музичного дошкілля, побажала їй всього найкращого з нагоди ювілею її музичної шкілки і доброго росту на майбутнє. Відтак ґрадуанти шкілки вручили своїй вчительці троянди.

Чистий дохід з імпрези в сумі 250 дол. переслано на потреби українського сиротинця в Парана, Бразилія.

Дня 16-го червня пантоміну „Цирк" поставлено по-англійськи для старших віком громадян у Лютеранській церкві при Проспект авеню в Ірвінґтоні.

Вступайте в члени УНСоюзу!

П'ятий З'їзд станиславівців

П'ятий З'їзд Земляків Станиславівщини відбувся 5-го і 6-го червня ц.р. на Союзівці. На цьому З'їзді зареєструвалися 134 члени; в тому 21 із Канади.

З'їздом проводила Президія у складі: д-р Т. Ганушевський—голова, М. Висоцька-Крамарчук і мґр Е. Орищук—заступники та Д. Хоркава і Р. Припхан —секретарі.

До почесної президії запрошено: о. митрата Б. Ганушевського, Д. Ясінського, д-ра інж. С. Тисовського, О. Томашівську, д-ра В. Пасічняка та проф. О. Залеського.

За діяльність членів Центрального комітету, вибраних на 3-му з'їзді, у травні 1977 року, звітували: д-р Б. Шебунчак—діючий голова (вибраний голова ред. Б. Катамай виїхав був на постійне перебування на Флориду), Л. Гладка- кореспонденційний секретар, О. Луцька—протоколева секретарка, Е. Луцький—касир, ред. О. Гайський—референт преси.

Праця членів Центрального комітету проводилася у таких напрямах: розпродаж першого тому „Альманаха Станиславівської Землі", збірка матеріялів та фондів на другий том та — найважливіше—підшукання редактора 2-го тому, по смерті редактора сл.п. Б. Кравцева, який займався редаґуванням першого тому. Відбуто вісім засідань Управи, кілька поїздок, усі інші справи полагоджувано переважно телефонічним та кореспонденційним шляхом. Редактором 2-го тому згодився бути наш земляк д-р М. Климишин.

Із 1,020 примірників першого тому продано та роздано 711; на складі є ще 309 книжок. Сальдо каси виносить 13,589.11 долярів.

З'їзд висловив признання членам Центрального Комітету, які вже кільканадцять літ безкорисно працюють над виданням Альманахів Станиславівщини і, на пропозицію голови Контрольної комісії інж. Приймака, уділив їм абсолюторію.

За Крайовий комітет Канади звітував голова Д. Попадинець. У днях 30-го червня та 1-го липня 1979 року відбувся 4-ий з'їзд станиславівців у Торонто, про який був докладний допис у пресі Діловий Комітет 4-го з'їзду у складі: Д. Попадинець, Б. Синишин, В. Макар (пізніше п-і С. Семків), Р. Бенеш, Я. Федюшко, Т. Моклович та В. Бибик—перетворився на Крайовий комітет і разом зі своїми делеґатурами по більших містах Канади, тісно співпрацював із Центральним комітетом у ЗСА у збиранні матеріялів та фондів на другий том Альманаха. Сальдо Крайового комітету Канади виносить тепер 1,147.79 долярів.

5-ий З'їзд висловив признання землякам-канадцям за їхню співпрацю. На внесок голови Номінаційної комісії У. Руснак, вибрано членів Центрального комітету: д-р Т. Ганушевський—голова, Б. Ясінський, мґр Е. Орищук (Канада), д-р Б. Цимбалістий—заступники, Е. Луцький—фінансовий референт, О. Луцька—кореспонденційний секретар, У. Лисинецька—протоколярний секретар, ред. О. Гайський—референт преси, д-р М. Климишин—редактор Альманаха.

Контрольна комісія: д-р Б. Шебунчак—голова, Л. Гладка, інж. Р. Раковський, Д. Попадинець, Б. Дейчаківський—члени, як теж вибрано 14-ох представників різних місцевостей ЗСА і Канади.

Слово забрав головний редактор 2-го тому „Альманаха Станиславівської Землі". Він роздав присутнім надрукований список 195 позицій—гасел, які мали б увійти до Альманаха. Деякі гасла мають своїх авторів, деякі опрацює сам редактор, а для деяких треба підшукати авторів. Рівночасно закликав присутніх надсилати матеріяли своїх місцевостей та визначних людей. Реченець надсилань матеріялів до 5-го червня 1983 року. Статті, світлини, мапи, таблі—ґрафікони т о щ о) слати на адресу: Ukrainska Knyharnia, 4340 Bernice St., Warren, Micnigan, 48091, USA, telephone (313) 754—0576.

Книга мала б мати 1,000 сторінок, у тому 200 сторінок поправок, світлин, таблиць, індексів і інш. Кошторис коло 35,000 долярів за 1,000 примірників.

До Редакційної комісії, крім д-ра М. Климишина, ще входять: ред. Крохмалюк, д-р М. Логаза, В. Макар, та ред. О. Гайський.

Деякі дискутанти висловились за тим, щоб більше пікреслити державність та столичність Станиславова. До книги повинен увійти теж список жертводавців. Найважливішою, однак, справою є зібрання фондів і для того вибрано фінансову комісію у складі: Л. Гладка та Р. Бенеш, Б. Дайчаківський, О. Городиський та Я. Попель.

Рівночасно присутні задеклярували свої пожертви на видачу Альманаха. Гроші можна висилати на адресу: Mr. E. Lutzky, 39-26 65-th st, Woodside, N.Y. 11377.

У суботу ввечері відбувся бенкет, із мистецькою програмою. Тостмайстром бенкету був О. Городиський. Виконавцями мистецької програми були: Марія Ясінська-Мурована, сольоспів; Нестор Цибрівський—віольончеля; Ляриса Крупа—фортепіяновий акомпаньямент; І. Дубас—деклямація. Опісля відбулася забава з танцями, при звуках оркестри В. Осередчука.

У понеділок вранці станиславівці взяли участь у Службі Божій, що її відправив у місцевій католицькій церковці св. Тройці о. митр. Б. Ганушевский із Ванкуверу, Канада.

Треба ще згадати, що під час з'їзду відбулись дві мистецькі виставки. У бібліотеці Оселі відбулась мистецька виставка образів (акварелі) маляра Б. Кондри, а в залі нарад мав свою виставку наш земляк д-р Т. Снігурович із далекого Монтреалю. Він виставляв іконописне мистецтво, виконане на мармурі і металі золотом і сріблом. Це виконання дуже прецизійне і через високоякісний матеріял дуже коштовне.

Сподіємося, що за два-три роки 2-ий том „Альманаха Станиславівської Землі" буде видрукуваний, і тоді знову зустрінемося у якійсь догідній місцевості ЗСА або Канади.

Роман Б. Припхан

Що дальше?

(Продовження зі стор. 2)

гають ці назви і так називають себе і так описують їхні культурні надбання. Якщо „українець" гарно, то чому не сміє бути гарно „русин"?

Але таке саме „виховання і перевиховання" повинні перевести в себе і русини. Поправді сказавши, якщо йде про культурну чи етнічну ідентичність, карпато-русин часто почуває себе загроженим від українців. Це походить частково від того, що українці є незвичайно успішними у творенні динамічних етнічних організацій.

Карпаторусини, з другого боку, лишились з дуже малою або і ніякою організаційною спадщиною. В найкращому разі вони плекають культурну спадщину, є свідомі своїх окремих релігійних практик в обсязі Східніх Християнських Церков.

Мало цього, багато осіб і церковних проповідників карпаторуського походження прийшли до переконання, що вони не є частиною жадної етнічної групи, але попросту вони християни візантійсько-католицького або православного віровизнання. Карпато-русини мусять всі знати, хто вони є, і бути свідомі того, щоб бути в позиції діяти з оточенням, як рівноправний партнер. Їм слід пробувати знати більше про українців, щоб не повторювати архаїчних поглядів, що „українці є сепаратистами і національними екстремістами".

Багато дечого, сказаного проф. Маґочим, заслуговує на признання за відвагу і глибінь спостережень. Ось і таке його ствердження: „Лише при повнім розумінні того, де ми зараз є, можемо йти вперед. Будьмо повні надій, що тільки через розуміння і взаємний респект до себе можемо йти вперед"...

Можливо, що карпато-русини зайшли задалеко від своєї етнічности, а ми, українці, занадто її наголошуємо. Можливе, що десь є та середина, яку ми мусимо вміти знайти. Нумо шукати її.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ
бл. п. д-ра ІВАНА КРУПСЬКОГО
складаємо на Фундацію Дослідження Лемківщини 50.00 дол.
Д-р РОМАН І ОЛЬГА ГРАБ

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
МУЖА І БАТЬКА

бл.п.
ВОЛОДИМИРА БАКАЛЬЦЯ

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в П'ЯТНИЦЮ, 23-го ЛИПНЯ о год. 6:15 рано
в церкві СВ. о. МИКОЛАЯ в ПАССЕЙКУ,
і в МАНАСТИРІ оо. СТУДИТІВ в РИМІ

Просимо Родину, Друзів, Пластунів і Знайомих згадати Покійного у своїх молитвах

Дружина — МАРІЯ
з дітьми

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що у четвер, 15-го липня 1982 р. відійшла у Вічність, по короткій, а важкій недузі, на 57 р. життя, наша Найдорожча Дружина, Мама і Бабця

бл. п.
ГЕЛЕНА СТУПКА
з дому БАЧУК

ПАНАХИДИ — в суботу і неділю, 17 і 18 липня 1982 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні В. Когута, 86 Вест 14 вул., Байон, Н. Дж.

ПОХОРОН — в понеділок, 19-го липня, о год. 9-ій рано з української православної церкви св. Софії при 22-ій вул. в Байоні, Н. Дж., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

муж — ГРИГОРІЙ
син — ГРИГОРІЙ
дочка — ОЛЬГА
невістка — МАРІЯ
внучка — ДЖЕСІКА
та ближча і дальша родина в Америці і Україні.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 22 травня 1982 р., в Міннеаполісі, Мінн., ЗСА на 61 р. життя відійшов від нас наш Найдорожчий Муж, Тато й Дідусь

бл. п.
ІВАН ПРИГАР

народжений в Чернівцях, Буковина

Залишив горем прибитих:

НІНУ — дружину
АНАТОЛІЯ — сина
МИРОСЛАВУ БРИНЬ — дочку
АНДРІЯ — зятя
ВІТАЛІЮ — внучку
ДОМКУ І МІДОРІЮ — сестри в Україні
ВАСИЛЯ, ЮРІЯ І ЯРОСЛАВА — братів
з родинами

Парастас відбувся в каплиці Капала-Ґлодек, Свята Літургія з похоронними обрядами відбулася 25-го травня, в церкві св. Михаїла.

Після похоронних відправ Тлінні Останки поховано на Сансет Меморіял цвинтарі.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що 7-го липня, 1982 року по важкій недузі відійшов у Вічність

бл. п.
КИРИЛО ҐРИФ ЛЕВЧЕНКО

народжений 1900 року на Полтавщині.

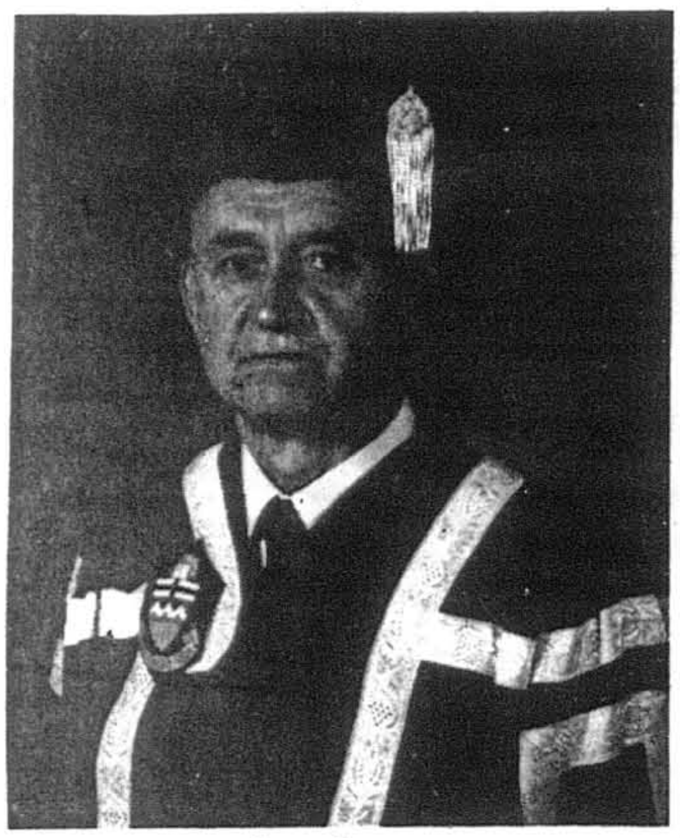
Похований на цвинтарі Мовнт Олівер, дня 10 липня 1982 року в Денвер, Колорадо.

Горем прибиті:

дружина СТЕФАНІЯ
з Родиною на Словаччині, в Україні і ЗСА
та чотири сестри в Україні

Петро Саварин...

(Продовження зі стор. 2)

Петро Саварин

найвищих почестей; був цей день у деякому сенсі і тріюмфом українського Едмонтону.

Коли конвокаційна заля університету заповнилася запрошеними гістьми, під звуки маршової музики ввійшли рядами в своїх урочистих одягах професори і взагалі колишні ґрадуанти університету, за ними почесні гості, а за ними, останнім, герой пишної церемонії, новий канцлер. По молитві, яку провів єпископ Ніль Саварин, прегарне слово про Петра Саварина — вони, єпископ і канцлер, не споріднені — виголосив Василь Підручний, колишній адвокат, тепер директор Альбертської біржевої комісії. І тут відбулося найважливіше: провінційний губернатор Альберт Франк Линч-Стантон відібрав присягу від нового канцлера.

Взагалі свято інсталяції відбулося помпезно, наші співгромадяни англосакси люблять і вміють улаштовувати препишні церемонії. Ще перед привітами Галя Саварин-Яворенко і Михайло Саварин, дочка і син канцлера, піяністка і скрипаль, відіграли прегарно „Поему" Ернеста Шассона, викликавши ентузіязм добірної публіки. А потім йшли офіційні привіти: від Джона Л. Шлоссера, голови Ради ґубернаторів, від Дж. Луїса Лебела, канцлера Калгарського університету, від Т-ва університетів і коледжів Канади, від Джеймса Д. Горсмена, міністра вищої освіти, який вітав нового канцлера від прем'єра і уряду Альберти.

Як цього вимагає звичай, Петро Саварин, вже в характері повноправного канцлера, виголосив довшу промову, даючи з ній вислів своїм поглядам і цілям, які намагатиметься реалізувати. Він, між іншим, зацитував середньовічного жидівського вченого Мойсея Маймоніда, якого дуже любить: „Поступ науки це найвищий наказ". Далі він ствердив, що для нього „університет і знання є синонімами" і широко розвинув цю думку. Проте чи не найважнішою і для українців найцікавішою частиною промови Саварина був уступ про багатокультурність. Його ми перекладаємо повністю:

„Обговорюючи цілі університету не можна пройти мовчки попри факт, що донедавна він цілком іґнорував багатокультурність. Як відомо, я народився українцем і я гордий з того. Люди гордяться своїм походженням без уваги на те як довго вони живуть у Канаді. Це явище цілком нормальне, так воно й повинно бути. І тут є два аспекти, якими, складаючи свої наукові програми, університети не повинні нехтувати. Поперше, 90 процентів канадської території на захід від Онтаріо замешкує яких 8 мільйонів людей, більшість яких не є ні британцями, ні французами. Ми платимо податки, живемо згідно з законом і є добрими канадськими громадянами. Ми вимагаємо визнання, більше, ми вимагаємо права бути 'інакшими', права бути собою".

У дальшому Саварин процитував 27-му статтю канадської нової конституції, яка стверджує: „Цей розділ треба інтерпретувати так, щоб він був згідний із збереженням і розвитком багатокультурної спадщини канадців".

„Ця стаття, — сказав Саварин, — накладає обов'язок на університети охоплювати своєю наукою більше, ніж два народи-засновники. Бо є сила у відмінності, є краса в культурній різноманітності, тому й етнічний склад канадського заходу вимагає визнання унікальних потреб канадців „інших походжень". Кожний з нас інакший. Тому й ми мусимо безконечно боротися, щоб зберігати нашу „ідентичність, наш спосіб життя, наші погляди, наші переконання. Вони бо є продуктом нашої культури, нашого виховання, вони й є сумішшю двох світів, старого й нового. Це вони вирощують багатьох західніх канадців двокультурними і двомовними людськими істотами. Для цих канадців одномовність в освіті, якщо не шкідлива, є безповоротним шляхом в ославлений плавильний котел ('мелтінґ пот').

Ще ніколи ніякий канцлер Альбертського університету не підкреслив так сильно поглядів т. зв. третьої канадської сили, тобто всіх інородців, як це зробив Петро Саварин. І його висновок був не менше рішучий:

„Ми всі знаємо, що Альбертський університет мусить збільшити свої зусилля, щоб змінити ситуацію. В Західній Канаді є багато невикористаних лінґвістичних талантів, їх треба обов'язково перехопити. Тому Альбертський університет мусить зробити все можливе, щоб цей багатий культурний потенціял використати".

Чи Петро Саварин має чужинецький акцент. Без сумніву, так, хоч англійську літературну мову він знає досконально. А втім, хто з канадських українців не має акценту. Нарікають бо англійські лінґвісти, що прерійна англійська мова має видний український акцент. Хай так воно і лишиться!

ІСНО пожвавлює...

(Продовження зі стор. 1)

хайло Шебець; Суспільної опіки, голова Софія Проців; Фінансово - бюджетова, голова д-р Володимир Михайлів; Верифікаційна, голова інж. Михайло Герець; Номінаційна, голова Андрій Костюк; Резолюційна, голова проф. д-р Аркадій Жуковський.

Конференція схвалила ряд резолюцій та постанов, що були опрацьовані поодинокими Комісіями.

Конференцією провадила обрана Президія в складі: проф. Петро Стерчо - предсідник (ЗСА); інж. Володимир Малинович (Франція), Богдан Коваль (Арґентина), Андрій Костюк (Англія) — заступники; Ольга Цвик (Канада) та Орися Жуківська (Австралія) — секретарі.

На Конференцію наспіли численні писемні привіти; між ними від Митрополита Мстислава, Митрополита Степана, Президента СКВУ мґра Івана Базарка та інших визначних українців.

Вітав учасників Конференції усно голова ЦК УРДП (Української Революційно - Демократичної партії) проф. Михайло Водкобійник.

На Конференції обрано Президію СКР ІСНО в такому складі: П. Дорожинський - голова Президії; заступники голови: Володимир Процик (ЗСА), мґр Василь Верига (Канада), Богдан Коваль (Південна Америка), Андрій Костюк (Европа); д-р Володимир Михайлів - головний секретар, інж. Михайло Герець - фінансовий референт, Раїса Куделя - референтка для жіночих організацій, Тарас Підзамецький - референт для молодечих організацій.

До Контрольної комісії ввійшли: д-р Богдан Шебунчак, д-р Марія Квітковська і Леонід Філь.

Після подання всіх цих даних був ще час для всіх семи гостей з ІСНО в редакції на виміну думок про найголовніше — пожвавлення української зорганізованої діяльности на поселеннях у світі та зацікавлення української молоді зорганізованим життям. Висловлювалися також усі за потребу співпраці поміж українськими поселеннями з різних країн, про оцінку подій і передавання відомостей від однієї країни в іншу, реєстрування даних тривалої вартости, про потребу дбати про документацію українського життя в діяспорі, про намір зорганізувати Дослідницький Інститут ім. Ольжича, що вже є на добрій дорозі, і про молодь.

Створення такого „понад країнного тіла" для організування молоді є зовсім недалеке і молодь ІСНО, об'єднана понад державави, в яких проживаємо, стане, чи навіть уже стала „четвертою організацією молоді української у світі, поруч Пласту, СУМ і ОДУМ", — як сказав П. Дорожинський.

Це і дуже начасі і неуникниме, бо вже не тільки молодше, але й середнє покоління українців — це ті, що народилися поза межами України і вони отже мусять бути згуртовані, бо їм незабаром прийде черга перебрати всю організаційну систему.

У молодечій і інших ділянках Конференція здобула більші успіхи, ніж передбачалося організаторами її спочатку. Тому обидві ділянки — діяльність молоді і діяльність жіноцтва, будуть стояти у головній увазі вибраної Світової Координаційної Ради і її Президії.

Головна Управа ІСНО (з осідком у Ню Йорку) і всі провідники ІСНО різних країн дивляться у майбутнє з вірою, оптимізмом і певністю, що їхня організація, всупереч недоброзичливцям, що пророкували їй застій (якщо не зник), дуже жвава, численна, має досвідчених, талановитих і відданих провідників і робить велику і корисну працю для України.

„Миколу Плахотнюка..."

(Закінґення зі стор. 1)

Міністерстві охорони здоров'я України йому пообіцяли дати працю в Київській області. З міської протитуберкульозної лікарні поступило на нього запотребування, але працю М.Г.Плахотнюкові не дали, хоч вакансія зберігалася. У справі праці він писав зокрема у Жашківський протитуберкульозний диспансер (Черкаська область), звідки дістав письмову відповідь, що вакантних місць немає. Одначе міністерство охорони здоров'я УРСР направило його в Черкаський облздоров, де він дістав спрямування власне у Жашківський протитуберкульозний диспансер.

На наступний день, прибулого в місто Жашків М. Г.Плахотнюка направили на курси підвищення кваліфікації в стаціонар обласного протитуберкульозного диспансеру в Черкасах. Курсів фактично не виявилося; його прикріпили до аспіранта першого року заочного навчання. М.Г.Плахотнюка оформили, як такого, хто проходить інтернатуру, і дали зарплату на третину меншу як лікареві, не рішивши питання з обіцяним помешканням. Але, не дивлячись на це все, він пережив почуття професійної радости: „Сьогодні тиждень, як я знову надягнув білий лікарський халат! Після дев'яти з половиною років! Неописане відчуття!"

М.Г.Плахотнюка примістили в гуртожиток у передмісті Черкасів; у суботу і неділю він їздив до своєї нареченої — Валентини Максимівни Чорновіл, яка чекала на нього всі ці роки..."

Дальше в документі обширо описано життя М. Плахотнюка і провокацію, яку готувало КҐБ, щоби його скомпромітувати і найбільш цинічно обвинувати в гомосексуалізмі і знову посадити в психіятричне заведення.

ПОМИЛКА У ПРІЗВИЩІ

У посмертній згадці в ч. 133 „Свободи" з суботи, 17-го липня, прізвище Покійного має бути проф. д-р Юрій Мачук. — Ред.

З вінніпеґської хроніки

ВЕЛИКИЙ УСПІХ ОДНОЇ ЗБІРКИ

Традиційна вже у Вінніпеґу збірка на вулицях, що її кожний рік улаштовує з кінцем травня чи в початках червня Суспільна Служба Українців Канади (ССУК), яку популярно звуть „Український теґ-дей", пройшла цього року у п'ятницю, 4-го та суботу 5-го червня ц.р., з успіхом, за який можна поґратулювати. Рік за роком українська преса переконувала що в такій збірці можемо для своїх потребуючих зібрати від наших співгромадян поважні суми, якщо тільки вийдемо з коробками і постоїмо відповідний час на вулицях. І мабуть, ці арґументи таки переконали: з неостаточних ще підсумків виходить, що цьогорічний наш „теґ-дей" дав до каси ССУК більш, ніж 8,000 дол., отже найбільшу суму з усіх таких збірок досі. Добра організація збірки, яку підготовляв тижнями голова ССУК дир. Петро Салиґа зі своїми співробітниками та більше, як 160 збіркових таки добилися тієї суми, при чому рекордистом" Українського „теґ-дей" залишився і на цей раз Степан Ямнюк, сам один зібравши понад 650 долярів, який свого першенства в попередніх збірках таки не дав собі вирвати. Зібрана сума, напевно, придасться нашій Суспільній Службі спеціяльно в цьому році, коли крім наших братів у Бразилії, які потребують помочі, на окрему допомогу чекають грубі десятки наших еміґрантів в Польщі у таборах в Австрії та й бажають переселитися до Канади, до своєї громади. Поки буде проголошене докладне цифрове звідомлення зі збірки, подякуймо щиро всім, що приклали так, чи інакше, свою руку та серце до її цьогорічного успіху. І готуймося у 1983 році підбити зібрану тепер суму ще на кілька тисяч, які завжди будуть нам потрібні.

(ак)

НОВЕ ВЕЛИКЕ ВИДАННЯ ВОЛИНЯН

З подивом доводиться віднотувати: Інститут Дослідів Волині і Товариство „Волинь" у Вінніпеґу подали на книжкову полицю черговy свою поважного значення книжку, а саме другий том „Етимологічно-семантичного словника української мови", над яким довгі роки працював такий знавець рідномовної справи як Митрополит Іларіон (проф. д-р Іван Огієнко). Великого розміру і превеликого значення, цей словник, у якому кожне слово нашої мови розглянене з його джерелом, історією та порівнянням в інших мовах, був би, мабуть, ще довго лежав у писаній посмертній спадщині покійного Митрополита, якби не згадані вже не раз ІДВ та Т-во „Волинь", які піднялися труду та видатків, щоб видати цю конечну для кожної національної науки книжку.

Рік тому вийшов був перший том цього „Словника" й українська наукова критика прийняла його з найбільшою втіхою, тепер маємо другий том, що на 400 сторінках охоплює слова від „Е" до „Льох" та є рівно половиною всього видання, розрахованого на чотири томи. Дбайлива редакція „Словника" проф. д-р Мулика-Луцика, що подбав про наукове його оформлення та подоповнював згідно з найновішими осягами україномовних студій, придає книжці окремої вартости, без неї годі собі уявити будь-які академічного рівня досліди у цій ділянці. Зовнішнє оформлення книги, — тверда темносиня полотняна обгортка з золотими написами (теж на хребті), — робить і цей том „Словника" культурно виданою книгою, яку можна сміло запрезентувати кожному, хто любить добре наукове видання. Точніше обговорення вартости книги залишаємо нашим науковцям.

(ак)

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ МИСТЦЯ П.АНДРУСЕВА

Невіджалувана втрата нашої культури зі смертю мистця-баталіста та громадянина-патріота Петра Андрусева, що її, як ніяку іншу, ще й досі відмічує вся українська преса, знайшла свій відгук і в Вінніпеґу.

Тут, з почину УВАН, увечорі у середу, 9-го червня ц. р., в авдиторії Публічної Бібліотеки при Ґреґем відбувся Вечір у пам'ять Покійного з доповіддю одного з найближчих його друзів, ред. А.Курдидика, на тему „Петро Андрусів — мистець і людина", виставка його оригінальних творів, репродукцій і зразків його мистецької творчости та показ з прозірок повноколірних його баталістичних картин на екрані.

Вечір — сесію УВАН відкрила проф. д-р Ірина Любинська, що є заступником президента УВАН, доповідача увів генеральний секретар УВАН д-р М.Марунчак. Саму доповідь про мистця П.Андрусева почав ред. А.Курдидик цитатами з трьох його публікацій на теми мистецтва України та ганебного відношення до нього частини нашої так званої-інтеліґенції, яка з цивілізаційного боку придбала все, але залишилася у підході до рідної культури далеко позаду еліт інших націй. Потім тепло й сердечно, як і годилося приятелеві, референт згадав про численні ділянки праці Покійного, який став безсмертний своїми великими, перфектними з погляду рисунку та кольору, картинами з найбільш світлих моментів нашої історії, зокрема ж із княжої та козацької діб, що пішли та й далі йтимуть в українські доми небачиними в них досі репродукціями та підбадьорюватимуть і виховуватимуть цілі покоління. З того ногляду П.Андрусів — один із небагатьох наших малярів-баталістів і, мабуть, сам Бог доручив йому завершити свою мистецьку діяльність велетенських розмірів картиною „Хрищення України", над якою він працював кілька літ та яка вже пішла в репродукційний процес для відзначення тисячоліття християнської України.

Таких картин в ході доповіді показано більш 30 і всі вони просто зачарували коло 50 присутніх на вечорі. Решту доповнили розміщені на трьох столах дві оригінальні картини П.Андрусева (одну з них подарував Центральний Комітет Української Еміґрації в Німеччині ще в 1946 році о. прелату д-ру В.Кушнірeві, коли він відвідував, як голова КУК, українські табори „ді-пі", і ця картина є тепер в канцелярії катедри свв. Володимира й Ольги у Вінніпеґу; далі — численні кольорові й чорно-білі репродукції його картин, обкладинки книжок, великі різдвяні й великодні рисунки для нашої преси, ілюстрації всяких видань та безконкуренційні своєю українською красою і любов'ю до рідних традицій святкові картки — теж скінчені мистецькі твори його талановитої руки. Стінопис та іконостаси українських церков, оформлення сцени, афіші, голoвки часописів (П.Андрусів був знаний теж, як мистець української букви), але й організація мистецьких виставок, головування в Об'єднанні Українських Мистців, основник Мистецької Студії для вишколу юних мистців, що діє до сьогодні, співредактор „Записок з мистецтва" (і те і це — єдині у нас такі явища), ініціятор і перший голова мільйонової сьогодні фінансової „Самопомочі" для допомоги новоприбулим, а над усе готовий всюди і завжди помогти та золотий і прекрасний друг і людина, — таким був змальований портрет Петра Андрусева на вечорі УВАН і не диво, що присутні були заслухані в нього та були б слухали і далі після того, коли вечір зворушено закінчила подякою доповідачеві проф. д-р І. Любинська, підкресливши, що це був один із кращих вечорів УВАН на теми нашої культури. Оплески і особисті ґратуляції ред. А. Кудрикові тільки підтвердили цю її заяву.

З Вечора була вислана на адресу дружини покійного мистця окрема листівка з висловами співчуття та підписами всіх присутніх. Великі репродукції його твору „Княжий порт у Києві" учасники вечора розкупили до решти.

М. Б.

30-ЛІТТЯ ПРАЦІ ІНЖ. АНДРІЯ КАЧОРА

Всі, що знають у Вінніпеґу інж. Андрія Качора (а хіба є такий, що не знає?), напевно, складаються з таких, що люблять його і недолюблюють, з тих, які годяться з його поглядами, або оспорюють їх, але, напевно, ніхто з них не може заперечити його постійної ініціятивности, працьовитости, фінансової здібности і, якщо матимемо на увазі особовість, — його готовости допомогти та джентелменства в товариському житті. Руку й ум інж. А. Качора, його дружини Іванни та дочок Софійки (екзекутивного директора ОУКО) і Марти (діячка Пласту колишня станична) виразно відчутно в нашому житті, скажімо просто: де їх, цих Качорів, немає ?

Але найбільша заслуга інж. А.Качора — це його відвага перебрати в 1952 році півбанкрутну Кредитову Кооперативу північного Вінніпеґу та, вклавши в неї всю свою духову й фізичну спроможність, зробити з цієї скромної установи передову сьогодні господарсько-фінансову станицю нашої громади. Кредитова Кооператива північного Вінніпеґу — це майже 10-мільйонова установа і виключна заслуга інж. А.Качора, 30-ліття праці якого в ній саме тепер її управа та члени відмічують, очевидно, оцінюючи і вклад усіх тих, що разом та під проводом ювілята співпрацювали.

Але інж. А.Качор не обмежив себе до кредитівки: поза нею він знаходив час, щоб працювати активно, здебільша як фінансовий референт, касир та дорадник, у централі КУК, у представництвах УВУ і Енциклопедії та ще в ряді організацій. А вже справжній подив мусимо мати і для його праці добрим пером, що дало нашому книжковому дорібкові коло 20 його публікацій та безліч статтей у пресі на господарські теми. В усіх них пізнати колишнього організатора, інструктора таких наших централь як Маслосоюз і Ревізійний Союз у Львові. Таким А.Качор залишився до сьогодні — трудовиком рідної ниви, яких мало та яким тим більш признання і подяка за їх працю.

(ак)

